

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 44 (1958)

Nachruf: Sgr. dr. Victor de Castelberg-de Orelli : Turitg/Mustér 1890-1957
Autor: G.G.

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 05.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

† Sgr. dr. Victor de Castelberg-de Orelli
Turitg/Mustér

(1890 — 1957)

Ils 8 d'uost 1957 havein nus survegniu la tresta nova che sgr. dr. V. de Castelberg seigi morts el spital a Turitg.

Il car e stimau defunct mereta ontras in cuorta memoria en nies Ischi, eis el gie adina staus — da student entochen sia mort — in prus e fideivel commember della Romania. Correspondenzas privatas e raschienenis personals ch'il redactur digl Ischi ha giu la ventira d'haver cun sgr. dr. V. de Castelberg: davart la cultura romontscha en general, sco era ed oravontut davart nosa historia della Cadi, de Mustér e della famiglia de Castelberg demussavan adina la fina cultura de quei niebel um d'ina gronda carezia per tradiziun ed historia de nosa patria romontscha. El era buc igl um de grondas tschontschas e paradas, mo persuen-ter era sia amur patria ton pli profunda e sincera. —

Ils de Castelberg fuvan oriunds dal casti de Castelberg ella vischinonza de Glion. Dal temps della reformaziun ei la lingia restada fideivla alla religiun de lur perdavonts, seretratga a Mustér, ha baghegiu leu il casti de Chischliun e regalau a nosa Cadi e Ligia Grischa durant ils 400 onns vargai in dètg rosch d'umens de vaglia: officiers, politichers (mistrals e landrechters) diplomats, umens della scienza, prèrs e paders e plirs avats de num e pum.

In vengonz descendent de quella nobla famiglia aristocrata fuva era il stimau defunct dr. V. de Castelberg, bein ch'el ha — affon de siu temps ch'el era — dedicau sias forzas all' ec o n o - m i a, il pli ferm factur dell' historia hodierna.

Gia il bab de nies preziau permiert era setratgs da sias uras sco marcadont a L o n d o n. Aschia deriv'ei che sgr. V. de Castelberg ei naschius ils 13 de nov. 1890 en quei grond marcu mundial sco secund davos de nov fargliuns. Mo gia baul, da buobet de strusch otg onns, eis el vegnius a Mustér tier l'onda

Dora per buca pli turnar anavos. La bun'onda Dora, perschuada matta veglia, ei daventada ina veritabla mumma per el, aschia ch'il pign Victor ha nuota schau encrescher per las neblas e tschaghèras de London, mobein passentau a Mustér ella sulegliwa casa de ses perdavonts ils pli ventireivels onns de giuventetgna.

Sco ch'el ha saviu e pudiu eis el «ius sin claustra», ha fatg leu las empremas quater latinas, per allura serender a Sarnen e finir il gimnasi cun success. Da gliez temps studegiavan leu aunc auters romontschs sco el raquintava a mi, per ex. sgr. dr. G. Desax, redactur dil Bündner Tagblatt, era sur vic. gen. Msgr. Benedetg Venzin p. m. (ch'eri sco el scheva senza negina scuidonza «il pli intelligent e legher de tut ils latins grischuns») ed auters plirs.

Silsuenter ha dr. Victor de Castelberg studegiu il dretg allas universitads de Turitg e Bern, per allura secasar 1918 sco advocat a Turitg, nua ch'el ha diregiu duront tschun onns in bien biro d'advocatura. Sco advocat savev'ins fidar tras a tras sin el, essend ch'el fageva lavur solida en tuts graus. 1923 entra el en survetsch della «Societad svizzera de reassicuranza». Cheu emprend'ins spert d'enconuscher sias grondas qualitads ed habilitads de giurist ed econom, sco era siu solid character integer en tuts fatgs de fatschenta, aschia ch'el vegn gia elegius 1931 per in dils 10 directurs de quei zun impurtont institut de character nazional ed internazional. Plidond el currentamein franzos, englès, spagnol e tudestg, ha el oravontut de far gronds e liungs viadis egl'exteriur, creond cheutras novas ed impurtontas relaziuns cun aulttschentadas personalitads digl'jester.

Havend dedicau duront 23 onns sias meglieras forzas a siu institut, seretila el da siu impurtont uffeci per sededicar diltutafatg ad in undreivel e meriteivel «otium cum dignitate»: a sia cara famiglia ed a sia gronda amur ed ardur per art ed historia, della famiglia e della patria.

Sgr. dr. V. de Castelberg ei maridau 1920 cun dunschala Maria Martha de Orelli de nobla e zun beinstonta famiglia. Lur veta de famiglia ei adina stada en tuts graus ideala. Lur dus fegls han fatg buns studis academics, in ei oz alla testa d'ina gronda fatschenta d'import ed export e l'auter sededichescha cun grond success all'advocatura.

Il grond tschaffen, la pissiun de sgr. dr. V. de Castelberg ei stau da neuenneu la scrutaziun dell'istoria de sia famiglia (che vegn, sco nus udin a vegnir publicada en cuort da dr. Erwin Poeschel) — e quei per spir pietad ed engraziament enviers quella. A quei intent ha el rimnau e collectau da tscheu e leu in fetg reh, bunamein complet «archiv de famiglia» ch'ei denton era el medem temps da gronda valeta per l'istoria politica e culturala de Mustér e della Cadi, sco igl autur de questas lingias ha sez saviu constatar plirasga compilond el ediziuns de manuscrets e studis historics, culturalis, litterars e biografics (medemamein era Sur canon dr. Carli Fry p. m.).

E con leds e survetscheivels, propi nobels, era nies car defunct adina de saver prestar in bien survetsch en quels graus! Mai ch'ina supplica de tala natira fuss vegnida snegada. Tgei plascher havein nus aunc oz de posseder beinenqual copia de ses manuscrets originals aunc buca publicai e che pertuccan denter auter ils aunc ditg buca diltuttatg scrutai onns dils Franzos (1799 — 1809)! —

Attaschus a sia patria grischuna ed a siu car vitg Mustér, passentava el cheu onn per onn sias vacanzas de stad, havend drizzau en casa Castelberg ina stupenta habitaziun, nua ch'ins saveva oravontut admirar sia completa collecziun dellas pli bias gravuras de Mustér ed auters loghens della Cadi e buca meins sia stupenta rimnada de vischala de zinn e de bronz. Cun in plaid: sgr. dr. V. de Castelberg veva senn e carezia per tut il bi e bien de sia famiglia sco de nossa entira tiara romontscha ensumma.

Dil reminent (e quei ei buca stau ina pintga qualitat), ei il car defunct staus sia veta in perschuardiu e fideivel feigl de nossa Baselia catolica, sco Msgr. vic. gen. de Turitg, dr. Theobaldi, ha declarau sin sia fossa. Modests e da bien cor sco el ei adina staus, ei il car defunct mai sefatg da grond cun sia respectabla e nobla beneficenza: enviers sia pleiv de s. Martin a Turitg, enviers paupers e munclus ed auters, digns de sustegn ed agid. — Era en quei grau eis el staus in dign vegnentsuenter dils de Castelberg, gronds benefactors della baselia parochiala de s. Gions a Mustér. —

Confundatur dil Club Felix, Turitg, uniun dils academics catolics de leu, eis el da neuenneu staus ina ferma pétga per quel e quei en differents graus. E segir ei quei ch'el ha fatg tenor la

lescha cristiana «ch'il maun seniester dueigi buca saver quei ch'il dretg fa», aunc stau dapli! Niessegner vegn franc ad haver dau la pagaglia persuerter, pertgei che cun mauns vits eis el buca compariu avon El.

Sco la periodica «Disentis» (fegls per scholars ed amitgs della claustra) scriva, ha sgr. dr. V. de Castelberg era fatg in grond e restabel regal alla casa de s. Placi. El ha numnadamein procurau, sin agen quen, che Giuseppe Scartazini, igl enconuscent artist grischun, creeschi tschun vitraglias en stupenta composiziun e colurs simbolicas el refectori dils paders: in'ovra che dat ussa permanenta perdetga dil niebel senn artistic-cultural dil donatur sco digl executur. Sco «gl'altar Castelberg» en baselgia de s. Martin, vegnan ils tschun bials maletgs en veider colurau dil refectori ad esser e restar in monument de vera noblezia dils vegls e dils giuvens de Castelberg.

Ton ei franc che tgi che ha enconuschiu e giu de far cul car defunct, sgr. V. de Castelberg, vegn a tener el en buna e pia memoria.

R. I. P.

Gm Ga

(Necrologs sur il defunct dr. V. de Castelberg ein aunc compari: en las «Neue Zürcher Nachrichten» denter ils 8 e 15 d'uost 1957; «Bündner Tagblatt» dils 16 d'uost 1957; Gasetta Romontscha nr. 66, sco era en «Disentis» XXIVavla annada, nr. 3, 1957.)